

LAUDATIO DEL PROFESSOR GIUSEPPE ZACCARIA

EXCEL·LENTÍSSIM I MAGNÍFIC RECTOR DE LA UNIVERSITAT D'ALACANT,
EXCEL·LENTÍSSIMES I IL·LUSTRÍSSIMES AUTORITATS, MEMBRES DEL CLAUSTRE
UNIVERSITARI, SENYORES I SENYORS,

No es pot ser original a l'hora de parlar de la Universitat de Pàdua: la seua història i el seu prestigi són tan universalment reconeguts que res del que jo puga dir serà una novetat per a vostès. Tots nosaltres tenim referències, més o menys àmplies, de la Universitat de Pàdua: de la seua venerable antiguitat –entre les primeres creades al món–, de l'amplitud i diversitat dels estudis que imparteix, de l'excel·lent nòmina d'acadèmics, entre els quals no es pot deixar d'esmentar Galileu Galilei i Nicolau Copèrnic, que han desenvolupat allí des de fa molts segles els seus ensenyaments i investigacions, o de l'elevat nombre d'alumnes de totes les nacions del món que allí s'han format.

En alguns camps com la medicina i el dret el magisteri de Pàdua presenta una trajectòria difícilment igualable per cap altra universitat. Abocar-se a la seua antiquíssima aula d'anatomia ens fa pensar en la precocitat i, també, en la valentia dels seus investigadors en èpoques en les quals el dogma i el fonamentalisme religiós exercien una pressió devastadora sobre el progrés científic. Però, a més –i constitueix un mèrit particularment notable–, la Universitat de Pàdua ha destacat per l'esperit crític i democràtic, per la defensa de la llibertat i l'autonomia universitària en moltes de les adverses circumstàncies per les quals ha travessat en la seua llarga vida.

Una de les fites més destacades en aquesta lluita pel progrés se situa en la ja llunyana data de 1678 en què per primera vegada en la història una dona, Elena Lucrezia Cornaro Piscopia, hi obtenia el títol de doctora. La Universitat de Pàdua, a més d'acollir estudiants de tot Europa, va ser el punt de trobada gràcies a l'expansió econòmica de Venècia, de les cultures occidentals i orientals del Mediterrani. El procés d'internacionalització en el qual avui ens esforcem totes les universitats és una assignatura aprovada fa segles per la Universitat de Pàdua. Avui segueix sent un centre caracteritzat per l'elevat grau d'integració en la comunitat universitària mundial. Els acadèmics participen en projectes d'investigació en matèries capdavanteres com l'exploració espacial, però també dediquen part de l'esforç a col·laborar amb centres de països en desenvolupament en una meritòria i solidària tasca. Finalment, la Universitat de Pàdua,

integrada plenament en la trama urbana, confereix a la ciutat un aire jove, alegre, simpàtic i educat que proporciona un magnífic ambient de treball als universitaris.

La Universitat de Pàdua pot presumir tant d'eixe passat gloriós com d'un brillant present i unes excel·lents perspectives de futur. El seu prestigi en tots els camps científics atrau cada vegada més estudiants de tots els llocs d'Itàlia i de moltes nacions del món, fins i tot en moments en els quals s'ha produït un cert declivi en el nombre d'estudiants en altres centres universitaris. Quant a l'aspecte investigador, la Universitat de Pàdua ha obtingut, recentment, uns excel·lents resultats en la valoració feta per l'Agència Nacional d'Avaluació que la situen com el primer centre universitari italià. Internacionalment, els brillants resultats obtinguts en la competència per fons europeus confirma l'extraordinària capacitat dels grups i equips d'investigació.

La Universitat de Pàdua, en definitiva, no solament ostenta històricament un gran nivell d'excel·lència, sinó que ha sabut mantenir-lo i preparar-se per als reptes del futur. La recent adaptació del Jardí Botànic de la Universitat, el més antic del món fundat l'any 1545, i la seua conversió en un modern i espectacular Jardí de la Biodiversitat és un magnífic exemple d'aquesta capacitat de la Universitat de Pàdua per renovar-se i mantenir-se en primera línia.

Resulta evident que per a una universitat jove i generalista com és la d'Alacant estrènyer llaços amb la de Pàdua és del màxim interès. Díficilment es podria trobar un centre europeu que ens oferira tants camps docents i d'investigació i, alhora, tantes afinitats culturals i tanta simpatia en el tracte personal per a poder desenvolupar una fructífera col·laboració. Les semblances i també els contrastos entre els nostres països ens permeten, en multitud de camps científics, fer comparacions que són, per si mateixes, una rica font de coneixement. En matèries com el dret, la història, l'economia, la sociologia o l'agronomia, Itàlia ha exercit històricament una influència innegable sobre Espanya. Compartisc la idea que per als investigadors espanyols en ciències socials i jurídiques l'estudi de la tradició italiana resulta imprescindible.

La presència d'estudiants i professors espanyols en la Universitat de Pàdua, com va assenyalar el doctor Zaccaria en el seu discurs en la passada festa de Sant Tomàs en aquest paranimf, està registrada des d'èpoques molt antigues. Entre aquests, n'hi ha alguns que arribarien a exercir altes magistratures a la tornada a Espanya.

Pel que fa a la nostra Universitat, cal assenyalar que els llaços amb la de Pàdua es van establir quasi des del mateix moment del nostre naixement com a institució superior quan era rector de Pàdua el professor Mario Bonsembiante. Va ser el rector honorari de la nostra Universitat, el doctor Antonio Gil Olcina, qui va signar, a partir de 1989, dues accions integrades amb el Departament de Geografia Giuseppe Morandini, aleshores dirigit per la professora Eugenia Bevilacqua. En aquests treballs, que van tractar problemes climàtics i usos de l'aigua, van participar els professors Pierpaolo Faggi, Marcello Zunica, Emanuela Casti, Graziano Rotondi, Alfredo Morales, Fernando Vera, Antonio Ramos, Margarita Box i Concepción Bru. Altres departaments, com el de Filosofia del Dret o el d'Economia Aplicada, mantenen també des de fa temps una estreta col·laboració amb els corresponents de Pàdua.

Però ha sigut a partir dels rectorats dels doctors Giuseppe Zaccaria, Ignacio Jiménez Raneda i Manuel Palomar quan aquestes relacions s'han institucionalitzat al més alt nivell. L'any 2010 es va signar el primer conveni entre les nostres universitats que, a més de concretar-se en la col·laboració en camps específics, obria la possibilitat a nous projectes i, sobretot, posava de manifest una gran sintonia cultural i simpatia personal. Aquest procés de consolidació dels llaços investigadors amb la Universitat de Pàdua té un punt d'inflexió a l'octubre del 2013 quan es desenvolupa una important trobada Itàlia-Espanya d'història econòmica organitzada pel professor Giovanni Luigi Fontana, afavorit per les dues associacions d'historiadors econòmics d'Itàlia i Espanya i el contingut de la qual va quedar recollit en un lliure editat esplèndidament per la Universitat de Pàdua. Des d'aleshores, les iniciatives s'han multiplicat. Els professors Andrés Molina, Joaquín Melgarejo, M. Inmaculada López Ortiz, José Antonio Miranda i Estefanía López, de les facultats de Dret i Econòmiques, han realitzat estades de caràcter investigador i docent a Pàdua. S'han ampliat els camps en els quals s'ha desplegat la col·laboració: història econòmica comparada, història de l'agricultura i de l'ambient, protecció i tutela del patrimoni industrial, aigua i ciències ambientals. Amb seguretat, la nòmina dels professors que es beneficiaran dels intercanvis creixerà i es diversificarà pel que fa als camps d'investigació en el futur més immediat.

La Universitat de Pàdua ens ha permès també integrar-nos en diverses iniciatives de caràcter europeu que ja estaven plenament en marxa, fet que, evidentment, ha comportat per a nosaltres avantatges inqüestionables. Així ha sigut amb el Màster Erasmus Mundus Techniques, Patrimoine, Territoires de l'Industrie (TPTI) en el qual col·laborem, a més de Pàdua, amb les universitats de la Sorbona, Évora, Praga, Sfax i Curitiba. El mateix s'esdevé amb el doctorat

internacional Heritechs gràcies al qual està havent-hi un fructífer intercanvi d'alumnes i la direcció en tutela conjunta de treballs d'investigació.

Si la veritat és que la Universitat d'Alacant és deutora de la de Pàdua, com ha quedat de manifest en aquesta exposició, no és menys cert que nosaltres també hem complert com a socis competents i lleials. En el marc del doctorat Heritechs organitzem un seminari internacional en el qual van participar especialistes de més d'una vintena de centres de set nacions de tot el món i que va donar lloc a una magnífica publicació, *Los bienes culturales y su aportación al desarrollo sostenible*. Igualment, la Universitat d'Alacant ha facilitat a la de Pàdua l'estrenyiment de les seues relacions amb Cuba, en concret amb la Universitat de l'Havana i amb l'Institut Superior Politècnic José Antonio Echeverría. Aquesta col·laboració s'ha concretat en la creació d'una diplomatura en Conservació i Valoració Sostenible del Patrimoni Hidràulic, Industrial, Arquitectònic i Urbà. En aquests moments les tres universitats estan obstinades en un gran projecte, seguint el programa Horitzó 2020, sobre el patrimoni cultural universitari al qual s'incorporaran altres centres d'Europa, Amèrica Llatina i el Carib. No resulta possible, ni convenient, estendre's amb detall en totes i cadascuna de les iniciatives. Prenent de nou les paraules de l'esmentat discurs del professor Zaccaria, es pot dir que la col·laboració de la Universitat de Pàdua amb la d'Alacant presenta «una activitat que, quant a organicitat i extensió, no troba comparació en els llaços amb cap altra universitat.»

És innegable que el desenvolupament d'aquests llaços de col·laboració que, sens dubte, s'intensificaran en el futur és conseqüència directa de l'atenció preferent que el professor Zaccaria ha dedicat a la relació amb la Universitat d'Alacant. Una preferència corresposta pels nostres últims rectors Ignacio Jiménez Raneda i Manuel Palomar. Les institucions no tenen vida pròpia, tenen la vida i l'impuls que els insuflen les persones que les formen i, particularment, els seus responsables i directors. La Universitat d'Alacant recordarà sempre el professor Zaccaria amb agraïment per ser el principal impulsor d'aquestes relacions.

A l'afecte i l'atenció preferent mostrada pel rector Zaccaria cap a la nostra Universitat s'afig el seu excel·lent currículum acadèmic. Els seus mèrits docents i investigadors, l'acompliment durant molts anys de diversos càrrecs de responsabilitat i la seua activitat en diverses facetes de la vida pública el fan, igualment, mereixedor de la distinció amb la qual l'ha reconegut la Universitat d'Alacant.

El professor Zaccaria es va llicenciar en Dret amb les màximes qualificacions, i va ampliar posteriorment els estudis en les universitats d'Oxford, Saarbrücken i Washington. És deixeble d'Enrico Opocher, reconegut mestre de juristes, actiu militant antifeixista i exemple de vida. La tasca docent del doctor Zaccaria es caracteritza per la seua amplitud i diversitat dins els camps de la filosofia del dret, la teoria de l'Estat, la teoria general del dret i els drets de l'ésser humà. Ha impartit els seus ensenyaments, a més de Pàdua, en les universitats de Sàsser, Ferrara, Luigi Bocconi de Milà i en l'Scuola Galileiana de Pàdua. Ha impartit seminaris i conferències en nombrosos centres italians i en les universitats d'Amiens, Berlín, Bonn, Buenos Aires, Columbia, Jerusalem, Oxford, La Sorbona, la parisenca Escola d'Alts Estudis i l'Institut Universitari Europeu, entre altres centres de gran prestigi.

L'activitat investigadora del professor Zaccaria s'ha reflectit en un destacat nombre de publicacions científiques de contrastada qualitat. Sempre en l'àmbit del dret i de la teoria de l'Estat ha treballat diverses facetes: la filosofia de l'experiència jurídica, la filosofia hermenèutica, la interpretació jurídica, la teoria hermenèutica del dret, la jurisprudència, la metodologia jurídica, la política contemporània i els problemes institucionals. Molts dels seus treballs, difosos originalment en italià, han sigut traduïts a l'anglès, francès i castellà. Des de 1996 és director de la revista *Ars interpretandi. Rivista di ermeneutica giuridica*. Forma part del comitè científic de nombroses revistes italianes i internacionals i, des del 2005, del consell científic de la Societat Italiana de Filosofia del Dret.

El professor Zaccaria ha aconseguit compaginar una intensa vida acadèmica amb una destacadíssima activitat en l'acompliment de càrrecs en l'administració universitària fins a aconseguir-ne el de màxima responsabilitat. Director del Departament de Dret Comparat, degà de la Facultat de Ciències Polítiques, vicerector de Relacions amb la Ciutat de Pàdua i les Institucions Polítiques del Territori, vicerector de Relacions Internacionals i amb les Universitats Estrangeres, vicerector vicari i, finalment, rector des de l'any 2009 fins a l'actualitat. La seua àmplia experiència internacional li va valdre l'acompliment de la presidència honorària del Grup Coïmbra, la xarxa que agrupa les més de quaranta universitats més antigues d'Europa.

Les seues tasques en els vicerektorats de Relacions amb la Ciutat de Pàdua i de Relacions Internacionals evidencien el seu caràcter obert a la societat, el seu concepte d'una universitat que viu i actua plenament immersa en la seua realitat social i en el món. Una universitat que, sense perdre de vista l'essència docent i investigadora, aposta per la col·laboració amb els

agents socials en la resolució dels problemes d'interès general. Aquest caràcter obert s'ha concretat, per exemple, en la cooperació amb Padova Promex, una agència de la Cambra de Comerç de Pàdua per a la internacionalització econòmica.

Igualment, ha quedat ben reflectit en l'àmplia activitat d'alta divulgació del doctor Zaccaria en la premsa especialitzada, particularment en *Il Sole 24 ore*, el diari econòmic de major difusió a Europa després del *Financial Times*, la qual cosa li ha valgut l'obtenció de diversos guardons i reconeixements, des de la ciutadania honorífica d'Amalfi per la seua contribució al progrés en la divulgació de les ciències jurídiques fins al títol de comanador de l'Orde al Mèrit de la República Italiana. També el nostre país ha reconegut els mèrits del professor Zaccaria amb la concessió de la medalla de la Reial Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques. L'any 2013 va ser nomenat doctor honoris causa en Relacions Internacionals per la Universitat Vasile Goldis d'Arad.

Acabaré aquesta exposició, de manera un poc heterodoxa, destacant una faceta no acadèmica del professor Zaccaria que desvetla algunes claus per a entendre la seua intensa i variada trajectòria professional. La ciutat de Pàdua, a més d'extraordinàriament bella, compta amb l'enorme fortuna de trobar-se prop dels Alps dolomites, paradís dels escaladors. El professor Zaccaria és un bon aficionat a eixe exigent i sacrificat esport que posa a prova el caràcter, la tenacitat, la resistència i el valor de les persones. Els reptes de la vida diària, els del dilluns, perden importància després d'una jornada dominical iniciada a les sis del matí en la qual s'aconsegueix finalment arribar, després de moltes hores d'esforç, al cim anhelat. Estic segur que la tenacitat que exigeix l'escalada, i també la profunda i calmada satisfacció que proporciona, han contribuït a modelar la força de voluntat i el caràcter amb els quals el professor Zaccaria ha fet front a tan variades i exigents tasques en la seua vida universitària.

Així, doncs, considerats i exposats tots aquests fets, digníssimes autoritats i claustrals, sol·licite amb tota consideració i encarit prec que siga atorgat i conferit a l'excel·lentíssim senyor Giuseppe Zaccaria el suprem grau de doctor honoris causa per la Universitat d'Alacant.